

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VI. Solvuntur argumenta in contrarium

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

143. Observandum tamen, in hoc casu duo esse distinguenda; primum est emissio sagittæ, vel occisio animalis secundum substantiam; alterum est occisio inimici, in quantum hujusmodi formaliter: primum est omnino voluntarium, sicut est de facto cognitum; secundum verò non est voluntarium, quia non est cognitum; cognoscit enim emittens sagittam se occidere animal, sed ignorat hoc animal esse hominem, & hostem suum.

144. Dices, adesse simul cum intentione feram occidendi, habitualem voluntatem, seu inclinationem occidendi inimicum, à qua occisio inimici sub specie feræ, potest dici voluntaria.

145. Sed contra: Voluntas seu inclinatio habitualis non sufficit ad causandum seu denominandum voluntarium in actu, sed tantum in potentia: Ergo à voluntate seu inclinatione habituali occidendi inimicum, non potest talis occisio, vel quæcumque alia actio, dici voluntaria. Præsertim, quia si voluntas habitualis sufficeret ad tribuendam malitiam, & rationem voluntarij in actu, non solum illa actio, quæ de facto inimicus sub specie feræ occiditur, sed omnes aliæ, quotquot ab illo homine exercerentur, essent actu voluntariæ, & haberent prædictam malitiam, ex vi talis voluntatis; quia non est minor conjunctio hujusmodi actionum ad illam habitualem voluntatem, quam prædictæ occisionis; neque est major ratio cur potius in istam quam in illas influat talis voluntas. Ex quo inferes, quod licet cum intentione occidendi feram esset simul volitio actualis occidendi inimicum, non idem hæc volitio conferret illi malitiam, nec occisionem illam actu volitam denominaret; quia scilicet non imperaret illam, sed merè per accidens & concomitanter ad illam se haberet. Idem dicendum, si quis cum ignorantia invincibili latentis inimici mitteret sagittam, eò animò ut se exerceret ad occidendum postea inimicum, vel optando illum adesse ibi, vel feram quasi ejus statum cogitando, vel hunc actum eliciendo: *si scirem ibi latere inimicum, illum occiderem*: quia animus illius non est occidere ibi & tunc inimicum, quem abesse putat, sed duntaxat cædere feram, quasi ejus statum, vel exerceri ad illum alio tempore transigendum.

145. Dices: Volitio conditionata sufficit ad denominandum aliquem actum vel effectum voluntarium secundum quid: Ergo ab isto actu conditionato: *Si scirem ibi latere inimicum, illum occiderem*, potest occisio inimici sub specie feræ, dici voluntaria secundum quid.

146. Respondeo, volitionem conditionatam sufficeret ut aliquid denominetur voluntarium secundum quid, quando adest illius cognitio, secus autem, si sit ignorantia illius; quia repugnat quòd aliquis voluntariè tendat, etiam sub conditione, in illud quod omnino ignorat: unde cum venator, dum elicit prædictum actum conditionatum, ignoret ibi latere inimicum, occisio inimici sub specie feræ, à volitione illa conditionata nequit esse voluntaria.

S. VI.

Solvuntur argumenta in contrarium.

146. **O**BJICIES primò contra istam conclusionem: Respectu subjecti apti non datur medium inter formam & privationem; leo enim

A v.g. necessariò est videns vel cæcus: Sed actus humanus est subjectum aptum respectu voluntarij & involuntarij: Ergo omnis actus humanus debet esse voluntarius vel involuntarius; & per consequens actus ex ignorantia concomitante proveniens, non potest esse non voluntarius, sed necessariò debet esse voluntarius aut involuntarius privativè.

147. Respondeo, concessâ Majori, distinguendo Minorem: Actus humanus, cui adest scientia, est subjectum aptum respectu voluntarij & involuntarij, concedo Minorem: cui deest scientia: nego Minorem: Actui autem ex ignorantia concomitante procedenti deest scientia, & idem non convenit illi quòd sit voluntarius vel involuntarius, sed solum quòd sit non voluntarius: sicut lapidi, quia non est subjectum aptum ad visum, non convenit esse videntem vel cæcum, sed solum non videntem.

148. Objicies secundò: Intantum ignorantia causat effectum, in quantum removel scientiam, quæ si adesset, impediret effectum: Sed ignorantia concomitans non removel scientiam quæ impediret effectum, imò potiùs, si adesset talis scientia, libentiùs produceretur effectus, ut patet ex dictis; siquidem si ignorans sciret ibi esse inimicum, libentiùs ipsum occideret: Ergo ignorantia concomitans nullo modo causat hunc effectum.

149. **C** Respondeo, ignorantiam concomitantem non esse causam effectus secundum entitatem vel substantiam, aut secundum aliquid positivum; sed tantum secundum aliquid purè negativum; scilicet quantum ad rationem non voluntarij in eo inclusam: quare si adesset scientia, produceretur idem effectus, quantum ad entitatem & substantiam, v.g. eadem emissio sagittæ & occisio hominis; non tamen quantum ad rationem non voluntarij, siquidem esset tunc omnino voluntarius: hunc ergo effectum negativum, seu rationem illam non voluntarij, impediret scientia, si adesset. Unde in forma respondeo, concessâ Majori, distinguendo Minorem: scientia, quam removel ignorantia concomitans, non impediret effectum, quantum ad substantiam, concedo: quantum ad rationem non voluntarij, nego.

DISPUTATIO II.

De Voluntario libero.

QVIA inter species voluntarij non infimum locum tenet liberum, illudque est radix & fundamentum moralitatis actuum humanorum, hanc disputationem præcedenti adjungimus, ut existentiam & naturam libertatis declarem, priùsquam de actibus humanis, eorumque moralitate, differamus.

